

Рівненський державний гуманітарний університет
Історико-соціологічний факультет
Кафедра політичних наук

УДК 32.001.76
ББК 66.0
П 50

**ПОЛІТИЧНА МОДЕРНІЗАЦІЯ: СВІТОВИЙ ТА
ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД.** Матеріали II міжвузівської
науково-практичної конференції молодих політологів.
24 листопада 2010 р. – Рівне: РДГУ, 2011. – 194 с.

ПОЛІТИЧНА МОДЕРНІЗАЦІЯ: СВІТОВИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД

**Матеріали II міжвузівської науково-практичної
конференції молодих політологів**

24 листопада 2010 р.

Ухвалено до друку рішенням кафедри політичних наук РДГУ.
Протокол № 2 від 17 лютого 2011 р.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2011

Рівне – 2011

ЗМІСТ

ПЛЕНАРНЕ ЗАСІДАННЯ

<i>Мельник Алла</i>	Політика пам'яті особистості	9
<i>Сайгафарова Елеонора</i>	Середній клас як основа стабільного розвитку сучасної України	11
<i>Малиновська Наталія</i>	Політика європейських держав щодо іммігрантів-мусульман	13
<i>Макарук Надія</i>	Агенти політичної соціалізації студентської молоді в Україні	16

СЕКЦІЯ 1. Теоретичні аспекти аналізу політичної модернізації

<i>Байрак Сергій</i>	Інститути громадянського суспільства і держава	19
<i>Гаврилюк Світлана</i>	Маніпулятивна складова політичної влади	21
<i>Кац Еліна</i>	Інформаційний простір і побудова громадянського суспільства	23
<i>Куницька Ганна, Троценко Валерій</i>	Проблема більшості та меншості в теорії демократії	26
<i>Мишляєв Тарас</i>	Членство в Євросоюзі як чинник трансформації національних політичних систем	28
<i>Мельник Ірина</i>	Сутність і різновиди політичного екстремізму	30
<i>Патлашинська Ірина</i>	Типологічні особливості миротворчої діяльності	33
<i>Венгринюк Лілія</i>	Статус нації як інституційованої форми та випадкове явище Роджерса Брюейкера	36

<i>Камзьол Валентина</i>	Інформаційне забезпечення діяльності громадських організацій	39
<i>Криворучко Наталія</i>	Тоталітаризм і XXI століття	42
<i>Герасимчук Іванна</i>	Роль партій у політичній модернізації суспільства	45
<i>Левчук Юрій</i>	Авторитарна і демократична моделі політичної модернізації	47
<i>Горбатюк Катерина</i>	Демократія і неопатримоніалізм у сучасних теоріях політичного розвитку	49
<i>Гривіцький Вадим</i>	Розвиток пеніцітарної системи в умовах модернізації	51
<i>Житнік Олена</i>	Основні технології формування іміджу політичного лідера	54
<i>Левіцький Андрій</i>	Сучасні інформаційні технології як чинник демократизації	56
<i>Осадчук Олена</i>	Політичний імідж як технологія	60
<i>Стельмах Валерій</i>	Механізми представницької демократії	62
СЕКЦІЯ 2. Політична модернізація: міжнародний та регіональний досвід		
<i>Бойківський Любомир</i>	Лібералізація газового ринку ЄС: виклик для Росії	65
<i>Генега Ірина</i>	Концептуальні засади зовнішньої політики Російської Федерації	68
<i>Коваленко Людмила</i>	Європейський союз: нормативно-правове забезпечення виборчого процесу	70
<i>Петрович Інна</i>	Електоральний аналіз сучасної політичної ситуації в країнах Латинської Америки	72

<i>Руденко Катерина</i>	Націоналістичні партії Великобританії	74
<i>Стукан Ірина</i>	Особливості інтеграції Хорватії до Європейського уроки для України	75
<i>Федорак Світлана</i>	Проблема невизнаних держав Кавказького регіону: зовнішньополітичний фактор	79
<i>Брень Сергій</i>	Загальна ситуація зі свободою слова в Республіці Білорусь	81
<i>Варжель Надія</i>	Студентський революційний рух у Росії кінця XIX - початку XX ст. як фактор політичної модернізації	83
<i>Климчук Тетяна</i>	Стратегія розширення НАТО за рахунок східних країн	84
<i>Конончук Оксана</i>	Реформи М.М. Сперанського і їх роль у модернізації політичної системи Російської імперії	86
<i>Кобець Сергій</i>	Відносини РФ та НАТО на сучасному етапі розвитку системи колективної безпеки	88
<i>Мельник Наталія</i>	Проблема взаємних територіальних претензій між Україною та Румунією	90
<i>Сотніков Ілля</i>	Врегулювання конфліктів та миротворчий процес	93
<i>Філіпцов Олексій</i>	Транскордонне співробітництво як чинник європейської інтеграції України	95
СЕКЦІЯ 3. Проблеми і перспективи політичної модернізації в Україні		
Підсекція 1		
<i>Українець Віктор</i>	Профілактика етнічного екстремізму в Україні	97

<i>Карпенюк Юлія</i>	Повноваження виконавчих органів місцевого самоврядування у сфері соціального захисту: вітчизняна специфіка	100
<i>Артемов Віталій</i>	Вплив зовнішньополітичних факторів на національні інтереси України	102
<i>Багнюк Олександр</i>	Перспективи України на сучасному етапі євроінтеграції	105
<i>Бразалук Любов</i>	Розвиток інституту президентства в Україні	107
<i>Вавуліч Олександр</i>	Проблеми базування Чорноморського флоту Російської федерації на території України	110
<i>Вусатий Борис</i>	Спортивна політика України в умовах глобалізації	112
<i>Васильєва Олександра</i>	Жіночий рух в Україні як необхідний елемент розвитку громадянського суспільства	115
<i>Галганець Сергій</i>	Вплив ЗМІ на формування електоральної поведінки громадян України	117
<i>Горбова Юлія</i>	Україна і Польща: моделі політичної модернізації	121
<i>Гольберт Юлія</i>	Діяльність молодіжних громадських націоналістичних організацій в Україні	123
<i>Градовий Павло</i>	Перший всеукраїнський референдум	125
<i>Григор'єва Юлія</i>	Особливості формування багатопартійної системи в Україні	127
<i>Дзерун Сергій</i>	Національна ідея як чинник політичної модернізації	129
<i>Карпюк Тарас</i>	Формування німецького етнодемографічного сегменту Волині 1800-1945 рр.	131

<i>Кондратюк Марія</i>	Політико-адміністративна модернізація політичної системи України	134	<i>Пшенична Олена</i>	Політична еліта як чинник демократизації в сучасній Україні	170
<i>Кравчук Інна</i>	Стратегія та напрямки розвитку екологічної політики України за роки незалежності	136	<i>Ралець Андрій</i>	Право на свободу слова і думки в сучасній Україні	173
<i>Красько Ольга</i>	Проблема реалізації прав людини в Україні	139	<i>Самчук Інна</i>	Правляча еліта в Україні: особливості формування та функціонування	175
<i>Кузьменко Віталій</i>	Інформаційна безпека України	141	<i>Сверба Людмила</i>	Громадська оцінка діяльності „помаранчевої” політичної еліти	177
<i>Ліннік Юрій</i>	Цензура і свобода слова в Україні: політичний аспект	144	<i>Сирота Дмитро</i>	Особливості оптимізації виборчого процесу на місцевих виборах 2010 р. в Україні	180
Підсекція 2					
<i>Штука Ірина</i>	Аспекти модернізації політичної системи України	147	<i>Тимошенко Віта</i>	Політичні технології в сучасній Україні	182
<i>Пікула Микола</i>	Місцеві вибори – 2010 в Рівному: погляд зі сторони	150	<i>Шимко Ольга</i>	Модернізація державного управління в контексті реформування політичної системи України	186
<i>Троян Віктор</i>	Національна ідентичність у вимірі сучасного українського суспільства	153	<i>Ярмолюк Оксана</i>	Проблеми молодіжної політики в сучасній Україні	189
<i>Янчарук Олег</i>	Проблеми політичної модернізації в Україні	155	<i>Шмигельська Ольга</i>	Особливості взаємодії державної влади і молоді в процесі демократизації українського суспільства	192
<i>Луцук Марія</i>	Особливості електоральної культури в сучасній Україні	158			
<i>Макарчук Наталія</i>	Вітчизняна специфіка формування іміджу політичного лідера	160			
<i>Мищук Ольга</i>	Вектори еволюції політичної культури сучасної України	163			
<i>Овдійчук Ірина</i>	Проблема демократичності виборчих технологій на президентських виборах 2010 р. в Україні	165			
<i>Ошурко Юлія</i>	Діяльність політичної опозиції як складова демократизації в сучасній Україні	168			

ситуація: частка дорогого російського газу впала майже на половину, зросла частка ЗПГ. Брюсель почав активно переформатовувати свій ринок. Великі енергетичні компанії змушені розділяти процес видобутку, транзиту та роздрібної продажі газу між своїми дочірніми компаніями. Така ситуація стала загрозливою для російського “Газпрому”, який є напівдержавною монополією і контролює практично увесь ринок Росії.

Завдяки появі ЗПГ набули поширення “газові” біржі, де будь-хто може вільно купити потрібний об'єм газу і скориставшись ареною газотранспортних комунікацій, доставити його в будь-яку точку ЄС. Найбільшими майданчиками є NBP (Великобританія), TTF (Нідерланди) і NCG (Німеччина).

Законодавчо принципи ліберального газового ринку ЄС зафіксовані у III газовій директиві Єврокомісії. Даний документ визначає єдині правила для транспортування, збуту, постачання та зберігання природного газу. Вона визначає правила організації та функціонування галузі природного газу, в тому числі скрапленого природного газу (СПГ), виходу на ринок, експлуатації систем, а також критерії та процедури надання дозволу на здійснення діяльності з транспортування, збуту, постачання та зберігання природного газу.

Додатковою умовою є обмеження інвестицій у енергоринки ЄС з третіх країн, що є прямим бар'єром для “Газпрому” та інших енергетичних монополій на прибутковий і перспективний європейський ринок.

Крім того, принцип вільного ринку газу передбачає зміцнення енергобезпеки та надійності поставок. Усі оператори ринку зобов'язані забезпечити певні запаси газу, великі споживачі (електростанції) повинні отримувати паливо з трьох і більше джерел.

До недавнього часу Росія була монопольним постачальником газу, крім того “Газпром” активно скуповував роздрібні мережі у ЄС. Енергетична експансія на ринок ЄС, газові війни з Україною та Білорусією сильно підірвали довіру Брюсселю до Москви, як рівноправного партнера в енергетичних питаннях. Після ратифікації останньої газової директиви країнами учасниками ринок ЄС стане принципово новим.

У середньотривалій перспективі “Газпром”, можливо, і збереже 25-20 % ринку трубопровідного газу, проте прибутки компанії знизяться, що може серйозно вплинути на бюджет країни. Зважаючи на те, що російські родовища потребують щороку близько 15 млрд. дол. США інвестицій, російський газ залишатиметься дорожчим за африканський чи катарський. Тому Росії доведеться серйозно

переглянути свою енергетичну політику і можливо переорієнтуватися із зовнішньої експансії на розвиток власної інфраструктури, геологічної розвідки та співпраці з європейськими ТНК, які володіють сучасними технологіями та фінансовими ресурсами для розробки російських родовищ у важкодоступних регіонах.

Генега Ірина

*(аспірантка кафедри політичних наук
Рівненського державного гуманітарного університету,
наук. керівник – д.і.н. Троян С.С.)*

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ ЗОВНІШНЬОЇ ПОЛІТИКИ РОСІЙСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ

Після розпаду СРСР Росія почала будувати самостійну державу зі всіма її атрибутами та особливостями, в тому числі власною зовнішньою політикою.

Зовнішня політика будь-якої держави є не тільки результатом конкретних кроків чи дій дипломатів і політиків, але й підсумком певних осмислених (а інколи й не зовсім) довгострокових цілей, програм чи підходів в реалізації та захисті національних інтересів країни. Одним словом, реалізація зовнішньої політики має на увазі і наявність певних доктрин чи концепцій. У багатьох випадках ці концепції оформляються у вигляді окремих документів, затверджуються парламентами чи главами держав. Але інколи це можуть бути неформальні чи не зафіксовані «на папері» концептуальні основи і моделі проведення та реалізації зовнішньої й оборонної політики держави. Росія не є в цьому плані винятком.

Інтенсивний пошук Росією нової зовнішньополітичної парадигми розпочався відразу після розпаду СРСР. Він подолав декілька етапів, перш ніж керівництво країни чітко визначило та сформулювало концептуальні, базисні засади зовнішньої політики.

Перед правлячою елітою тогочасної Росії стояло чітке і водночас надзвичайно важке завдання – визначити місце держави в новій постбіполярній системі міжнародних відносин, в новому геополітичному контексті, на основі об'єктивної оцінки зовнішньополітичної бази.

Проводячи аналіз формування концептуальних засад зовнішньої політики Російської Федерації, варто відмітити, що за період з січня 1992 р., коли була зроблена перша спроба представити країні і світові

зовнішньополітичну доктрину нової Росії, до середини 1997 р. було сформовано декілька концепцій, які помітно відрізнялися одна від одної. Кожен поворот в політичному житті всередині країни, зміна співвідношення сил, кожна значима переміна в міжнародних відносинах відображалися на змісті доктрин зовнішньої політики Росії. В кінцевому результаті зовнішньополітична концепція середини 1997 р. виявилася надто відмінною від попередніх. Стаючи більш реалістичною і більш зорієнтованою на національні та державні інтереси Росії, вона разом з тим стає більш різновекторною та жорсткою.

Зовнішня політика Російської Федерації 90-х роках XX століття собою систему поглядів на зміст і основні напрямки зовнішньополітичної діяльності.

Аналіз положень Конституції Російської Федерації дозволяє визначити вихідні нормативно-настановчі засади, що визначають загальний напрямок правового регулювання зовнішньої політики, і є конституційними принципами здійснення зовнішньої політики держави. Зовнішня політика Росії здійснюється на основі конституційної і міжнародно-правової законності.

Зовнішня політика нерозривно пов'язана з цілями та завданнями внутрішньої політики, направлена на захист і збереження демократичних засад конституційного ладу Росії, захист прав і свобод людини та громадянина. Відповідно, єдність внутрішньої і зовнішньої політики є конституційним принципом здійснення зовнішньополітичних завдань держави.

Сутність зовнішньополітичної діяльності російської держави виражається у вигляді основних нормативних принципів, що пов'язані з базовими ідеями самої Конституції та відображають характер зовнішньополітичного курсу країни.

Суть зовнішньої політики Росії, згідно з Концепцією, визначається завданнями «відродження Росії як демократичної, вільної держави..., забезпечення сприятливих умов... для повноправного і природного включення РФ в світове співтовариство як великої держави...».

Разом з тим Концепція відображала «бачення» Росією себе в новому контексті: в умовах глобальних трансформацій і змін власних кордонів. Виходячи з докорінної зміни політичної ідентичності країни, визначаються відносини з державами СНД, країнами Центрально-Східної Європи і Балтії, що сприймаються як рівноправні партнери, з якими необхідно вибудовувати нові відносини. Партнерство з США і Європою визначається як пріоритет.

Протягом останнього десятиліття XX століття російська зовнішня політика залишалася нестабільною. Внутрішні політичні тенденції

ускладнювали формулювання цієї політики, так само як зовнішні чинники ускладнювали проблеми, які мала розв'язувати ця політика.

Чи була в російського керівництва альтернатива іншій зовнішній політиці? Безперечно. Але разом з тим, базові, концептуальні основи, що були закладені тогочасним керівництвом країни і на сьогодні є визначальними для зовнішньополітичного курсу Росії.

Коваленко Людмила

(аспірантка Волинського національного університету ім. Л.Українки,

наук. керівник – д.політ.н. Тихомирова Є.Б.)

ЄВРОПЕЙСЬКИЙ СОЮЗ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИБОРЧОГО ПРОЦЕСУ

На сьогодні первинний базовий рівень виборчих стандартів становлять вимоги міжнародних актів універсального характеру. Мперед, ідеться про Загальну декларацію прав людини, затверджену Генеральною Асамблеєю ООН 10 грудня 1948 р.

Основними нормативно-правовими актами, які регулюють порядок підготовки та проведення виборів в країнах ЄС, є спеціальні закони про вибори. В окремих державах такими актами регламентується порядок підготовки та проведення всіх виборів – від мерів і представницьких органів самоврядування до загальнодержавних виборів. Загалом, таких країн в усьому ЄС лише 6 – Іспанія, Люксембург, Нідерланди, Фінляндія, Франція і Швеція. В деяких країнах кодифікація законодавства є неможливою в принципі.

Загальний аналіз виборчих законів країн Європи свідчить, що практично в кожній з них однаковими як для місцевих, так і для загальнодержавних виборів, є процедура реєстрації виборців, регулювання передвиборної агітації, засад адміністрування виборчого процесу, підходи до визначення суб'єктів активного і пасивного виборчого права, технології підрахунку голосів і встановлення результатів виборів тощо.

Аналіз положень основних законів держав-членів ЄС дає змогу виділити наступні засади регулювання виборів, які є характерними для країн ЄС:

- 1) загального, рівного, прямого виборчого права та таємного голосування;
- 2) вік для голосування;

Наукове видання

**ПОЛІТИЧНА МОДЕРНІЗАЦІЯ:
СВІТОВИЙ ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД**

**Матеріали II міжвузівської науково-практичної
конференції молодих політологів**

24 листопада 2010 р.

Підписано до друку 17.02.2011 р. Формат 60x84.
Гарнітура Times New Roman. Друк різнографічний.
Ум. друк. арк. 10,95. Замовлення № 101/1. Наклад 300.

Редакційно-видавничий відділ
Рівненський державний гуманітарний університет
33028, м. Рівне, вул.С.Бандери,12

П 50   **ПОЛІТИЧНА МОДЕРНІЗАЦІЯ: СВІТОВИЙ
ТА ВІТЧИЗНЯНИЙ ДОСВІД.** Матеріали
II міжвузівської науково-практичної конференції
молодих політологів. 24 листопада 2010 р. – Рівне:
РДГУ, 2011. – 194 с.

УДК 32.001.76
ББК 66.0

© Рівненський державний гуманітарний
університет, 2011